

O IDOLATRIE EFEMERĂ. CAZUL COMANDORULUI DEMETRIADE

Comandor (r) dr. Marian MOȘNEAGU*

O veste tristă a făcut înconjurul țării la începutul lunii decembrie 1907: „Maria P. Demetriade, soție, Lucia P. Demetriade, fiică, Lucia G. Demetriade, mamă, profesor dr. C. Severeanu, Elena dr. C. Severeanu, socri, maior C.G. Demetriade cu familia, profesor dr. G. Demetriade cu familia, locotenent-colonel Scarlat G. Demetriade cu familia, inginer P.G. Demetriade cu familia, frați, doctor și Elisa N. Racoviceanu-Pitești cu copiii, doctor G. Severeanu, domnișoara Margareta Severeanu, și familiile General Brătianu, Paianu, Pleșoianu, Djuvara, Savopol, Maimarolu, Milețiciu, Călinescu etc, au durerea să vă facă cunoscut pierderea Locotenent-comandorului Petre G. Demetriade, directorul Marinei din Ministerul de Război, în etate de 40 de ani.

Comandor al Ordinelor „Coroana Prusiei”, „Frantz Josef”, „Sfântul Stanislas”, „Mauriciu și Lazăr”,

Ofițer al Ordinelor „Coroana României” și Legiunea de Onoare,
Cavaler al Ordinelor „Steaua României” și „Takovo”, și medaliat cu
Medaliile „Jubiliară”, „de 25 de ani de serviciu” și pentru „Bărbăție și Credință”¹,
Decedat după o scurtă suferință la 29 noiembrie, ora 12 din zi.

Înmormântarea va avea loc la 1 decembrie, ora 2 p.m. Convoiul va porni de la Biserica Albă (Calea Victoriei) la Cimitirul Bellu.

Rudele, camarazii și prietenii sunt rugați să considere aceasta ca invitație.”².

Și urmarea: „Ieri după amiază s-a făcut înmormântarea mult regretatului locotenent-comandor Petre Demetriade, din Marina Militară.

Cortegiul a plecat de la Biserica Albă iar înmormântarea s-a făcut la Cimitirul Bellu.

Defunctul a fost condus până la groapă de dl. general Averescu, ministrul de Război, de secretarul general al ministerului, de ofițerii generali și superiori din București, precum și de aproape toți ofițerii din Marina Militară.

Carul funebru a fost acoperit de numeroase și bogate coroane.

* Centrul de Cercetare a Conlucrării Bisericii Ortodoxe cu Armata României „General Paul Teodorescu”

¹ Mai exact, este vorba despre Ordinul german „Coroana Prusiei” clasa a III-a (1899), Ordinul „Coroana României” în grad de Cavaler (1900), Ordinul rus „Sf. Stanislas” clasa a II-a (1902, cu prilejul vizitei efectuate de escadra rusă din Marea Neagră la Constanța), Ordinul „Steaua României” în grad de Cavaler, Ordinul „Coroana României” în grad de Ofițer, Ordinul italian „Sf. Maurizio și Lazzaro” în grad de Comandor, Ordinul austro-ungar „Francis Iosef” în grad de Comandor, Ordinul francez „Legiunea de Onoare” în grad de Ofițer și „Semnul onorific de aur” pentru 25 ani de serviciu.

² „Adevărul”, sâmbătă, 1 decembrie 1907, p. 3.

Onorurile au fost date de o companie din Marină, o companie de infanterie și un escadron de cavalerie.

La biserică au rostit cuvântări mișcătoare episcopul Pimen al Dunării de Jos, dl. locotenent-comandor [Vasile] Pantazi și dl. căpitan [Eugeniu] Botez, iar la cimitir dl. căpitan Zaharia Dan.

Rareori s-a văzut o înmormântare mai înduioșătoare ca a ofițerului distins care a fost condus ieri la locașul de veci.”³.

Un ofițer de elită al Flotilei Române

Fiul Luței și al lui Gheorghe Demetriade, Petre Demetriade s-a născut la 18 februarie 1868, la Craiova.

După absolvirea Școlii Fiilor de Militari din Craiova (1885), a fost admis să urmeze cursurile Școlii de Ofițeri de Infanterie din București, pe care a absolvit-o în anul 1887, cu gradul de sublocotenent.

Urmând Școala Politehnică în Franța, a efectuat două campanii de navigație în Extremul Orient și o alta cu Escadra de Nord, pe navele franceze „Iphigenie”, „Caledonia”, „Marengo” și „Biên-Hòa”.

Pe „Marengo” s-a bucurat de încrederea comandantului și a dat dovadă de mult tact în îndeplinirea misiunilor încredințate. În urma călătoriei de instrucție întreprinse în anul 1890, contraamiralul francez Gervais îl aprecia: „*El nu merită decât laude și acest tânăr va îndeplini cu siguranță tot ceea ce promite.*”

În 1891 s-a ambarcat pe nava „Biên-Hòa”, ca ajutor al ofițerului secund.

La 10 mai 1891 a fost înaintat în gradul de locotenent.

În anul 1892 a urmat cursurile Observatorului Astronomic „Montsouris” din Paris, unde a executat lucrări de specialitate sub conducerea viceamiralului francez Mouchez, distingându-se mai ales prin determinările magnetice realizate sub direcția fizicianului francez Mouveau de la Observatorul din Saint-Maur.

A activat la Depozitul Flotilei, în Administrația Centrală a Războiului (de la 30 august 1893), unde a efectuat determinări astronomice în cadrul Inspectoratului Geografic al Armatei. În același an i s-a încredințat comanda canonierei „Rahova”.

La 1 iunie 1894 a fost repartizat la Diviziunea Echipajelor Flotilei. Până în anul 1902 s-a aflat la comanda șalupei „Opanez”, torpilorului „Zmeul”, puitorului de mine „Alexandru cel Bun”, canonierei „Fulgerul”, navei „România” și canonierei „Grivița”.

La 1 ianuarie 1895 a fost avansat la gradul de căpitan, în perioada 6/18 aprilie - 30 septembrie 1895 participând ca ofițer cu navigația la voiajul crucișătorului „Elisabeta” la Kiel⁴.

În anul 1896 a fost repartizat la Divizia de Dunăre, fiind numit comandantul companiei și al navei „România”.

³ D., „Înmormântarea locotenent-comandorului Demetriade”, în „*Dimineața*”, Anul IV, nr. 1809, luni, 3 decembrie 1907, p. 1.

⁴ Marian Moșneagu, „*Crucișătorul «Elisabeta» în campanie*”, Editura Militară, București, 2012, pp. 43-51.

La 1 aprilie 1897 a fost transferat în cadrul Diviziei de Mare, din luna octombrie fiind mutat la Inspectoratul Porturilor.

La 1 octombrie 1898 a fost numit șef de stat-major al Diviziei de Mare, iar de la 1 iulie 1899 a fost mutat în cadrul Comandamentului Marinei Militare.

După o scurtă perioadă petrecută la Administrația Centrală a Războiului, în anul 1901 a revenit în Divizia de Mare, unde a îndeplinit simultan funcția de comandant al canonierei „Grivița”, comandantul Companiei Sulina și comisar maritim al portului Sulina.

În prima parte a anului 1903 a revenit în Comandamentul Marinei Militare, în luna octombrie fiind detașat de aici la Serviciul Maritim Român (S.M.R.) în funcția de comandant al cargoului „Constanța”, cu care a navigat pe linia Galați-Rotterdam.

„În scurtul timp de un an și jumătate cât a fost detașat la S.M.R. – avea să constate locotenent-comandorul Ion Coandă – locotenent-comandorul Petre Demetriade, prin modul inteligent și superior cum și-a îndeplinit datoria, și-a atras stima și iubirea fără rezervă a superiorilor, camarazilor și a inferiorilor săi.

Am avut fericirea să-l cunosc mai de aproape, căci, pe lângă funcția de comandant al vaporului «Constanța», el devine colaboratorul meu în opera de propășire a S.M.R., fiind dotat pe lângă calitățile ofițerului de marină cu sentimentul de bun patriot și dibaci organizator.”.

La 28 noiembrie 1903 a fost avansat la gradul de locotenent-comandor.

La 1 aprilie 1905 a revenit în cadrul Administrației Centrale a Războiului, fiind numit director al Marinei în Ministerul de Război.

În această funcție a reușit să obțină un credit de 12,5 milioane lei, destinat construcției a patru monitoare și opt vedete torpiloare, care au alcătuit **prima escadră românească** la Dunăre.

Deși a fost rechemat în cadrele Marinei Militare, a fost promotorul primei Legi de organizare a marinei comerciale române, promulgată la 12 februarie 1907.

Este considerat întemeietorul Flotei de Dunăre.

Este autorul unui studiu intitulat „Marina Română de la 1866 la 1906”, rămas nepublicat⁵.

Omagiul postum al camarazilor

Un comitet alcătuit din contraamiralul Sebastian Eustațiu - președinte, locotenent-colonelul Dumitru Iliescu, căpitan-comandorul Cezar Boerescu, inginerul șef Aurel Cupșa, locotenent-comandorul Vasile Iorgulescu și căpitanul Mihail Theodorescu - membri și locotenent-comandorul Constantin Niculescu-Rizea, ca secretar și casier, s-a întrunit pe 12 februarie 1908, stabilind modalitățile de strângere a sumei de 7000 lei pentru comandarea bustului făuritorului Flotei de Dunăre.

⁵ Marian Moșneagu, „Dicționarul marinarilor români”, Editura Militară, București, 2008, pp. 138-139.

Lucrarea a fost încredințată sculptorului austriac Hans Schüffer din Viena⁶.

La 25 octombrie 1909 pe platoul cazarmei de la Țiglina-Galați s-a ridicat un bust de bronz în memoria celui „care – sublinia comandorul Sebastian Eustațiu – cu caracterul său independent, cu inteligența sa vie, cu inima sa curată și deschisă, cu cultura sa generală, la înălțimea cerințelor de astăzi a armatelor, a lucrat, a luptat, pot zice, numai pentru mărirea Marinei, pentru regenerarea ei.”.

„Azi dimineață a avut loc în fața cazărmii de marină dezvelirea bustului regretatului locotenent-comandor Demetriade Petre.

Bustul, în bronz, este așezat pe un soclu de marmură, iar jos stau încrucișate o pușcă, o ancoră și un drapel, deasupra cărora un vultur se sprijină pe o roată.

Au asistat toți domnii ofițeri din Marină și domnii ofițeri superiori din garnizoană.

S-au depus coroane din partea Arsenalului Marinei, a Comandamentului Marinei și Diviziei de Mare, a Depozitului de Echipaje și a Diviziei de Dunăre.

S-a mai depus o frumoasă coroană de bronz din partea soției regretatului locotenent-comandor, a membrilor familiei și a locotenent-comandorului Pantazi.

Pe lângă doamna Demetriade, soția regretatului, au mai asistat la solemnitate și frații defunctului, dl. dr. Severeanu și fiii domniei sale.

După oficierea serviciului divin, după ce bustul a fost dezvelit, domnul contraamiral Eustațiu a rostit o mișcătoare cuvântare prin care a arătat că locotenent-comandorul Demetriade a trăit o viață lungă – nu ca durată – dar lungă și nemuritoare prin faptele sale. Spune că nu e trebuință să descrie calitățile deosebite ale regretatului, serviciile însemnate ce a adus Marinei și regenerării Marinei – și în această luptă a murit.

Numai astfel de oameni au dreptul la viață eternă și este de datoria noastră să lăsăm în viață generațiilor viitoare pe acești oameni însemnați.

După ce aduce mulțumiri tuturor acelor care au contribuit la ridicarea monumentului, după ce adresează cuvinte de mângâiere și respectuoase omagii familiei Demetriade, domnul contraamiral încredințează Marinei paza acestui monument care va servi de pildă generațiilor viitoare.

Răspunde domnul comandor Iorgulescu, directorul Depozitului General al Echipajelor Marinei, care spune că va păzi monumentul cu sfințenie și va căuta a însufla tinerilor ofițeri marinari nemărginită dragoste pentru Marină, de care a fost stăpânit totdeauna locotenent-comandorul Demetriade.

Apoi domnul comandor Bălescu dă citire unei telegrame din partea domnului general Manu prin care domnia sa se asociază din toată inima la ceremonia de astăzi.

⁶ Comitetul de inițiativă, „Dare de seamă asupra ridicării bustului regretatului locotenent-comandor Demetriade Petre cu Notița biografică a defunctului și cuvântările rostite la înmormântare și la dezvelirea bustului”, Tipografia Dimitrie Nicolaescu, Constanța, 1910, 36 pagini. Broșura a fost donată de căpitanul Ioan Bălănescu, viitor viceamiral și se află în Fondul documentar al Bibliotecii Muzeului Național al Marinei Române.

Cel din urmă a vorbit domnul colonel Cocorăscu, șeful statului major, care după ce aduce părerile de rău ale domnului general Wartadi că nu a putut participa, spune că cea mai vie dorință a domniei sale este ca să ajungem cât mai curând ziua când cele două armate, de uscat și de apă vor ști să coopereze la ridicarea și menținerea neamului românesc.”⁷.

Sub titlul „Dezvelirea bustului locotenent-comandorului Demetriade”, ziarul „Universul” consemna: „Dezvelirea bustului locotenent-comandorului Demetriade, care a fost unul dintre cei mai distinși și mai vrednici ofițeri din Marina noastră Militară, s-a făcut azi dimineață cu deosebită solemnitate în curtea cazărzii Depozitelor Generale ale Echipajelor Marinei de la Țiglina.

La cazarma de la Țiglina

Dimineața la 9 și-au dat întâlnire în sala de recepție a cazărzii un mare număr de ofițeri și civili, printre care am remarcat pe domnii Alex Gussi, prefectul județului, P.D. Petrovici, primarul orașului, comandor Constantin Bălescu, comandantul Diviziei de Dunăre, colonelul Cocorăscu, șeful statului major al Corpului III de Armată, Al. Ignat și T. Tenea, deputați, Alfons d All Orso, Gr. Ciuntu, N. Ștefănescu, directorul Navigației Fluviale Române, căpitan-comandorii Negru, Iorgulescu, Cupșa, colonel Deșliu, locotenent-colonel Rovinaru, Popovăț, locotenent-comandor Constantin Niculescu-Rizea, directorul Marinei din Ministerul de Război, Gavrilesco, Grecescu, Frunzianescu, precum și un mare număr de ofițeri de marină și din celelalte arme, și alte persoane civile.

La ora 9 jumătate sosește doamna Demetriade, văduva locotenent-comandorului, dr. Severeanu din București, socrul decedatului, Severeanu fiul, dr. Demetriade, fratele defunctului, care sunt primiți în mod cordial de corpul ofițerilor de marină.

La ora 10 gornistii anunță sosirea domnului contraamiral Sebastian Eustațiu, comandantul Marinei Militare. Muzica intonează primirea generalului, după care contraamiralul intră în sala de recepție, de unde cu asistența se duse în mijlocul grădinii Depozitului, unde e așezat bustul.

Serviciul divin

Se oficiază un serviciu divin de preotul C. Sfât, confesorul garnizoanei, asistat de preoții Gâdei și Cihan.

După sfințirea apei, pânza de pe bust e ridicată iar figura de bronz a distinsului ofițer apare vederii asistenței.

Preotul stropște bustul cu agheasmă iar muzica intonează „O rugăciune”.

Monumentul

Bustul locotenent-comandorului Demetriade – reprezentat în ținută de ceremonie – bust care e de o asemănare perfectă – este opera sculptorului Collins

⁷ Val, „Solemnitatea dezvăluirii bustului locotenent-comandorului Demetriad”, în „Dimineața”, marți, 29 octombrie 1909, p. 6.

din localitate și e așezat pe un soclu de marmură. Pe prima față a soclului e aplicată o machetă de bronz reprezentând un marinar care de pe țărmul mării contemplează în zare apariția unui monitor. Dedesuptul machetei se află inscripția «Locotenent-comandor Petre Demetriad 1868-1907».

Pe fața din dreapta e scris: «Recunoștință muncii depuse pentru propășirea Marinei». Pe fața din stânga «Ad perpetuam personae memoriae».

Pe partea din dos se află aplicată o machetă din bronz reprezentând un monitor cu inscripția «Camarazii și prietenii».

La baza monumentului în față se află stindardul și armele țării, asupra cărora veghează un vultur.

Împrejurul monumentului sunt depuse coroane din partea soției decedatului, a ofițerilor Diviziei de Dunăre, ofițerilor Comandamentului Marinei Militare, Diviziei de Mare, ofițerilor Depozitului General de Echipaje, Arsenalului Marinei și locotenent-comandorului Vasile Pantazi.

Cuvântările

Domnul contraamiral Sebastian Eustațiu ia cel dintâi cuvântul. Domnia sa arată că imediat după moartea iubitului camarad Petre Demetriade, ofițerii de marină au decis să ridice un monument care să eternizeze memoria acestui distins camarad, să servească de pildă de muncă fără preget și devotament armatei și țării.

Spune că e o onoare fără margini ce se revarsă asupra întregii armate și țării când cei în viață știu să cinstească pe acei care au murit luptând.

Compară moartea locotenent-comandorului Petre Demetriade cu cea a ostașului mort pe câmpul de luptă.

Continuând, zice că războaiele sunt rare, iar viața normală a militarului este starea de pace. Dar în schimb, în această viață câte lupte nu duc aceia care luptă pentru un ideal! Ca exemplu, dă pe decedatul locotenent-comandor Petre Demetriade, care a murit luptând pentru un ideal și acel ideal a fost Marina și regenerarea ei.

Desigur, într-un eventual război, când forțele Marinei, azi bine constituite, își vor găsi întrebuințare alături de luptătorul care la va conduce cu succes în foc, se va afla sufletul bravului pierdut.

El va fi învingătorul, a lui va fi victoria, lui deci i se cuvine mărire.

Față de acest monument, care reprezintă figura iubitului camarad, jalea cauzată de moartea lui trebuie să dispară, luându-i locul mulțumirea suflătească.

În numele Comitetului de inițiativă, domnul contraamiral Sebastian Eustațiu aduce mulțumiri tuturor acelor care au contribuit la ridicarea monumentului. Mulțumește domnului ministru de Război, care înțelegând scopul înalt al ridicării acestui monument, a permis ca bustul să fie ridicat în acest loc al Marinei. De asemenea, mulțumește și domnului Wartiade, comandantul Corpului III, care a contribuit prin opinia sa favorabilă la așezarea monumentului pe teritoriul cazarmei de la Țiglina.

Termină zicând: «Ultimele noastre cuvinte să fie de mângâiere și respectuoase omagii la adresa familiei Demetriade, care pot să privească viața iubitului pierdut așa cum o înțelegem noi în acest moment».

Adresându-se domnului căpitan-comandor Iorgulescu, comandantul Depozitelor Generale ale Echipajelor Marinei, îi încredințează în pază bustul locotenent-comandorului Demetriade.

Domnul căpitan-comandor Iorgulescu spune că se simte fericit că în timpul când se află în fruntea Depozitelor Echipajelor Marinei, în această frumoasă zi, a putut să se împlinească o sinceră și îndreptățită dorință a tuturor ofițerilor de marină, prin ridicarea unui bust care să eternizeze figura neuitatului și distinsului ofițer locotenent-comandor Petre Demetriade.

Zice că însărcinarea care i se dă îi e scumpă, căci bustul acesta va fi o pildă de modul cum Marina știe să răsplătească faptele celor care au luptat pentru ea.

Domnul comandor Bălescu citește o telegramă din partea domnului general Manu, în care domnia sa arată că participă din toată inima la această ceremonie.

Urmează cuvântarea domnului colonel Cocorăscu.

Domnia sa vorbește din partea domnului general Wartiade, arătând regretele acestuia că nu a putut fi prezent.

Vorbește despre cooperarea armatei de apă cu cea de uscat.

Arată necesitatea perfecționării flotei noastre de mare, spunând că aceasta e cerută de împrejurări de ordin național și politic. Termină, felicitând pe ofițerii de marină pentru inițiativa lor.

În urmă, asistența și membrii familiei se apropie de monument spre a-l examina. A fost un moment mișcător când soția decedatului, condusă de domnul locotenent-comandor Constantin Niculescu-Rizea, apropiindu-se de bustul decedatului ei soț și îngenunchind, izbucnește în lacrimi.

Cu această ocazie, domnul contraamiral Eustațiu, în numele ofițerilor de marină, a adresat M.S. Regelui următoarea telegramă: «Ofițerii de marină, întruniți pentru ceremonia dezvelirii monumentului mult regretatului lor camarad locotenent-comandor Petre Demetriade, au gândul și inima lor îndreptate către Majestatea Voastră, care ați pus bazele pe care se clădește Marina de Război.

Să trăiți, Majestate, cu întreaga dinastie!

Comandantul Marinei, contraamiral Sebastian Eustațiu».

Ceremonia s-a terminat la ora 11 jumătate.⁸

În timpul Primului Război Mondial monumentul a fost îngropat în pământ, pentru a nu fi distrus, fiind reinstalat, la 17 mai 1925, în cazarma Marinei de la Țiglina⁹.

⁸ „Dezvelirea bustului locotenent-comandor Demetriade”, în „Universul”, marți, 27 octombrie 1909, p. 8.

⁹ Paul Păltănea, „Istoria orașului Galați de la origini până la 1918”, partea a II-a, Ediția a II-a, Editura Partener, Galați, 2008, citat de Valentin Bodea, în „Cultura în orașul Galați (1981-1948)”, articol publicat în „Danubius XXXVII”, pp. 198, 199.

Duminică, 17 mai 1925 pe colina Țiglinei, în parcul Depozitelor Generale ale Marinei Militare, a avut loc solemnitatea reînălțării bustului de bronz al locotenent-comandorului Petre Demetriade.

La această sărbătoare solemnă ce a înscris ieri în istoricul Marinei noastre de luptă cea mai emoționantă pagină, au venit să ia parte întregul corp ofițeresc al garnizoanei Galați, în frunte cu generalul de divizie Marin Ionescu, generalii de brigadă Godeanu și Sachelarie, amiralii Sebastian Eustațiu și Mihail Gavrilescu, autoritățile civile ale orașului și un public distins și extrem de numeros.

Cuvântarea domnului comandor Bălănescu

Cel dintâi ofițer care a luat cuvântul cu ocazia acestei solemnități a fost comandorul Ioan Bălănescu, un distins și valoros ofițer, comandantul Forțelor Navale Fluviale, care a rostit următoarea cuvântare: «Cu cât ne depărtăm mai mult în timp, cu cât apreciem mai bine valoarea combativă a monitoarelor noastre, cu atât figura locotenent-comandorului Demetriade ne apare mai luminoasă, mai scumpă inimilor noastre.

Creația unităților moderne de Dunăre în anul 1906 este adevărata renaștere a rolului tactic al Marinei de Dunăre, și această concepție nouă a impunătoarelor noastre unități cuirasate de fluviu se datorează spiritului superior al lui Demetriade.

Întemeiat pe munca înaintașilor lui care plantaseră în sufletul românesc iubirea și priceperea meseriei de marinar, el, prin inteligența sa vie, servită de un fond de cunoștințe tehnice solide și animat de o energie fără seamăn, în calitate de director al Marinei, pregătește studiile tehnice necesare și convinge pe ministrul de Război, generalul Manu, ca să ceară și să obțină de la guvern creditul construcției unităților de Dunăre. Astfel iau ființă în ordinea de bătaie a Marinei Române cele patru monitoare tip „Brătianu” și opt vedete torpiloare tip „Maior Șonțu”, cărora țara le încredințaseră paza granițelor de Dunăre și apărarea gurilor fluviului.

Această Escadră de Dunăre este opera lui Demetriade. Ea ne-a protejat imensul parc de vase în evacuarea lui sub focul inamicului – monitoarele ne-au dus faima țării pe Dunăre până la Viena.

Datori suntem să ne înălțăm inimile înaintea bronzului său – datori suntem să-i reînnoim, ori de câte ori se va ivi prilejul, via și eterna noastră recunoștință.

De la el să păstrăm adevărul că numai prin iubirea armei, cultul profesiei și armonia sufletelor vom putea ridica prestigiul Marinei, numai prin devotamentul nețărmurit și instrucție tehnică desăvârșită vom impune Marina atât în apele noastre cât și în cele străine, numai atunci vom face din ea o forță de temut pe mare și pe Dunăre.

Chipul de bronz al lui Demetriade de pe această colină în apropierea undelor Dunării ne dă nădejdi în viitor.

În fața lui fiecare își va revizui conștiința și se va întreba dacă și-a dat toată puterea de muncă pe care o datorează Marinei în momentele de clătinare sufletească sau de rătăcire în idei – căci acest chip de bronz va fi judecătorul spiritual care ne va muștra dacă vom lăsa în paragină frumoasa lui moștenire de oțel.

Fie ca sufletul, munca și priceperea puse de acest ofițer distins în slujba Marinei Românești să rămână pildă vie generațiilor de marinari prezente și viitoare.

Au mai vorbit în urmă amiralul Eustațiu, generalul de divizie Marin Ionescu și amiralul Gavrilescu, care de asemenea au preamărit memoria locotenent-comandorului Demetriade, scoțând în relief marea lui operă.”¹⁰

Duminică, 4 decembrie 1932, locotenent-comandorului Petre Demetriade a fost omagiat la împlinirea 25 de ani de la trecerea sa la cele veșnice.

„Comandamentul Diviziei de Dunăre a Marinei Militare a comemorat duminică dimineața, printr-un parastas, împlinirea a 25 de ani de la săvârșirea din viață a locotenent-comandorului Demetriade Petre, unul dintre precursorii organizării flotei de război românești.

În jurul bustului, așezat în curtea cazarmii de la Țiglina, se aflau adunați ofițerii superiori și inferiori ai Diviziei de Dunăre și trupa, în frunte cu domnul amiral Petre Bărbuneanu, comandantul Diviziei.

Sunt, de asemeni, de față ofițerii superiori din toate armele din garnizoana Galați, precum și delegați ai autorităților civile din localitate.

La picioarele monumentului ce reprezintă chipul locotenent-comandorului Demetriade Petre s-au depus numeroase jerbe de flori.

Preotul căpitan Marian, confesorul garnizoanei, a oficiat slujba religioasă pentru odihna sufletului celui comemorat.

Apoi, trupa înșiruită în curtea cazarmii, în frunte cu muzica și drapelul Marinei Militare, a dat onorurile cuvenite.

Cuvântarea d-lui amiral Bărbuneanu

Domnul amiral Petre Bărbuneanu, luând cuvântul, a scos în evidență personalitatea comandorului Demetriade.

Născut la 18 februarie 1868, la Craiova, a făcut Școala Militară din acest oraș și apoi Școala de Ofițeri din București. De aici, unde s-a remarcat ca un element foarte bun, a fost trimis să urmeze cursurile Școlii Politehnice din Paris.

Fiind încă în Franța, a fost avansat sublocotenent în 1887. A întreprins frumoase călătorii de studii și perfecționare cu fregata școlii „Iphigenie”, cu vasul de transport „Caledonie”, apoi cu „Marengo” și „Biên-Hòa”.

Fiind tot în străinătate, a fost avansat locotenent.

Între 1889-1892 a urmat cursurile Observatorului Astronomic din Montsouris, distingându-se la lucrările întreprinse pentru determinările magnetice.

În 1893 s-a întors în țară. A fost repartizat la Institutul Geografic al Armatei, pentru observări și determinări de puncte astronomice.

În 1895 a fost avansat căpitan și a luat parte la călătoria pe care crucișătorul „Elisabeta” a făcut-o de la Galați la Kiel.

Apoi a comandat pe rând șalupa „Opanez”, torpilorul „Smeul”, canonierele „Alexandru cel Bun”, „Fulgerul”, „Grivița” și avizoul „România”.

¹⁰ Vladall, „Solemnitatea de la Țiglina. Reinstalarea bustului locotenent-comandorului Petre Demetriade”, în „Viitorul”, Anul XVIII, sâmbătă, 23 mai 1925, p. 4.

În 1900 a trecut cu succes examenul de ofițer superior. A întreprins lungi călătorii și după ce a fost avansat locotenent-comandor a luptat cu râvnă pentru întărirea Marinei noastre Militare. Marina noastră avea nevoie pe atunci de un om energic și insistent, care să convingă autoritățile superioare de necesitatea unei forțe fluviale pentru apărarea noastră națională.

Omul căutat era la postul său. Locotenent-comandorul Demetriade a obținut fondurile necesare pentru construirea a patru monitoare și opt vedete, apoi alte patru monitoare tip „Brătianu” și opt vedete, al căror botez a avut loc la Galați.

Cu aceste unități, Marina noastră a făcut un pas înainte în realizarea programului ei.

Locotenent-comandorul Demetriade, lovit însă de o nemiloasă boală, este răpus în plină activitate, la vârsta de numai 40 de ani. El moare la 29 noiembrie 1907, regretat de toți prietenii și camarazii lui.

Pentru toate înfăptuirile care poartă pecetea dragostei lui pentru Marină și muncii lui fără preget, se cuvine să-i păstrăm vie amintirea” – a încheiat dl. amiral Bărbuneanu pioasa sa cuvântare.

A urmat trecerea în revistă a trupei, care a defilat în fața domnului amiral Bărbuneanu, după care s-a servit asistenței o gustare.

Cu aceasta a luat sfârșit comemorarea a 25 de ani de la moartea acestui precursor al Marinei Militare românești.”¹¹.

Și la împlinirea a 30 de ani de la trecerea sa la cele veșnice, familia, împreună cu un grup de amirali și comandori seniori din rezerva Marinei Regale, i-au adus un pios omagiu în micuța biserică „Stejarul” din Capitală.

Cu acest prilej, a fost evocată figura emblematică a celui care „a purtat în suflet un cald ideal pentru înălțarea Marinei Regale și acest ideal curat ni l-a transmis nouă, care mai târziu, inspirați la școala lui, am mers pe drumurile deschise de el și am luptat din răzputeri pentru continuarea operei lui.”¹².

La 14 septembrie 1944, soldații sovietici care locuiau în pavilionul de trupă C1 din cazarma Țiglina au devastat fostul pavilion de administrație, Comandor Petre Demetriade”, demontând tocurile de la uși și ferestre și parchetul. Este posibil ca în aceste împrejurări, și bustul locotenent-comandorului Petre Demetriade să fi fost demolat și preluat de către sovietici¹³.

Cert este faptul că, în urma investigațiilor pe care le-am întreprins recent, nici o autoritate sau cercetător în domeniu nu cunoaște soarta monumentului. Și nici fotografiile ale acestuia nu am identificat până în prezent.

Drept pentru care, apelez și pe această cale la bunăvoința istoricilor și cercetătorilor avizați cu rugămintea de a-mi semnală orice informație de presă sau

¹¹ C. Zil., „Comemorarea unui precursor al Marinei Militare Române. 25 de ani de la moartea locotenent-comandorului Petre Demetriade. Solemnitatea de la Divizia de Dunăre din Galați”, în „Dimineata”, miercuri, 7 decembrie 1932, p. 7.

¹² Viceamiral Ioan Bălănescu, „Un pios omagiu pentru locotenent-comandorului Petre Demetriade”, „Marea Noastră”, nr. 12, decembrie 1937, pp. 313-314.

¹³ Marian Moșneagu, „Politica navală postbelică a României (1944-1958)”, Editura „Mica Valahie”, București, 2006, p. 116.

document iconografic referitoare la bustul locotenent-comandorului Petre Demetriade, a cărui memorie ar trebui evocată și perpetuată și prin acordarea numelui său unei nave de luptă sau unități militare de marină din garnizoana Galați, acolo unde a militat pentru propășirea Marinei Române.

*Anunțul decesului
locotenent-comandorului
Petre Demetriade
în ziarul „Universul” 1907*

*Locotenent-comandorul
Petre Demetriade*

AN EPHEMERAL IDOLATRY. THE CASE OF LIEUTENANT-COMMANDER PETRE DEMETRIADE

-abstract-

Key Words: Petre Demetriade, lieutenant-commander, the founder of the Danube Flotilla of Romania, In memoriam.

The bust of Lieutenant-Commander Petre Demetriade (1868-1907), the founder of the Danube Flotilla, who died prematurely at only 39 years old, disappeared following the Soviet occupation in the fall of 1944, deserves and must be replaced in Galați, where it had been unveiled by his comrades, on October 25, 1909, as an eternal and pious tribute of admiration and gratitude.